

Коваль І. С.,

кандидат педагогічних наук,
заступник начальника факультету
психології та соціального захисту
Львівський державний університет
безпеки життєдіяльності
(м. Львів, Україна)

Судніцин Ю. Т.,

викладач кафедри пожежної тактики
та аварійно-рятувальних робіт
Навчально-наукового інституту
пожежної та техногенної безпеки,
Львівський державний університет
безпеки життєдіяльності
(м. Львів, Україна)

НЕОБХІДНІСТЬ ІНТЕГРАЦІЇ МІЖНАРОДНОГО ДОСВІДУ В СИСТЕМУ ОСВІТИ ДСНС УКРАЇНИ

За 7 місяців 2025 року на території України виникло 66 927 пожеж, що на 22% більше, ніж за аналогічний період 2024 року [3]. Така статистика свідчить про суттєве зростання рівня пожежної небезпеки, що становить загрозу не лише для економіки держави, але й для життя та здоров'я населення. Виникнення пожеж призводить до значних матеріальних збитків, знищення майна громадян, руйнування інфраструктури та погіршення екологічної ситуації. Крім того, часті випадки загорянь потребують постійної мобілізації сил та засобів підрозділів ДСНС, що збільшує навантаження на рятувальників та ускладнює виконання інших завдань у сфері цивільного захисту. Враховуючи масштаби проблеми та частоту виїздів пожежно-рятувальних підрозділів, виникає нагальна потреба у впровадженні сучасних технологій, використанні міжнародного досвіду, а також удосконаленні методів гасіння пожеж і ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій різного характеру. Такий підхід сприятиме підвищенню ефективності реагування на пожежі, зниженню втрат і зміцненню національної безпеки у сфері цивільного захисту.

В системі ДСНС навчання майбутніх офіцерів відбувається на основі Закону України №1556-VII від 01.07.2014 року «Про вищу освіту», що означає для отримання звання лейтенанта, курсанту необхідно отримати вищу освіту не нижче ступеня бакалавра. В окремих випадках, молодшому начальницькому складу, можливо отримати звання середнього начальницького складу, а саме молодший лейтенант [7].

Система освіти ДСНС України складається із закладів вищої освіти, вищого професійного училища, навчально-тренувальних центрів та навчальних пунктів. В сукупності вказані заклади готують фахівців ДСНС для вирішення

завдань з ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій різного характеру. Однак, програма освіти побудована на законодавчих документах, які не в повній мірі передбачають міжнародний досвід.

З часів Незалежності України підрозділи ДСНС України беруть активну участь у наданні допомоги країнам постраждалим від надзвичайних ситуацій під егідою ООН, міжнародних організацій, а також на двосторонній основі [1]. Дані поїздки надали підрозділам великий досвід для проведення різноманітних тренінгів на території України. Передаючи досвід колегам, які не мали можливості брати участь, можливо підвищити їхній професійний рівень.

Крім того ДСНС України проводять спільні навчання з представниками рятувальних служб провідних країн світу [2]. Враховуючи їхню підготовку можна припустити, що керівництво ДСНС України могло б їх відряджати по територіальних підрозділах для передачі досвіду колегам.

Заклади вищої освіти ДСНС України не відстають від територіальних органів і підрозділів структури ДСНС України, укладаючи угоди з закордонними представниками та партнерами. Ситуація з передачею досвіду менш плачевна, але є деякі недоліки.

Законодавство не дає можливості в повній мірі впроваджувати в освітній процес міжнародний досвід в програми навчання здобувачів вищої освіти, оскільки є суттєві розбіжності в методиках і підходах до гасіння пожеж та ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій закордоном.

У зв'язку із зазначеним, науково-педагогічні працівники закладів вищої освіти зобов'язані адаптовувати методики та підходи до чинного законодавства України, особливо ті, які в процесі виконання завдань за призначенням працюють неналежним чином, що дозволяє уникнути невідповідностей між навчальним процесом і практичними потребами системи цивільного захисту.

Таким чином, вважаємо, що інтеграція міжнародного досвіду у систему освіти ДСНС України без його належного пристосування до національної правової бази не гарантує очікуваних результатів. Натомість грамотна адаптація світових практик сприятиме підвищенню професійного рівня підготовки як чинних рятувальників, так і майбутніх фахівців. Тобто, під час виконання завдань за призначенням їхній підхід буде більш системним, обґрунтованим та якісним. У свою чергу, це призведе до ефективнішого гасіння пожеж, оперативнішої ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій різного характеру, зменшення втрат для держави та мінімізації збитків для громадян, що зміцнить загальну безпеку країни.

Список використаних джерел:

1. Міжнародні пошуково-рятувальні операції ДСНС України. URL: <http://dsns.gov.ua/mizhnarona-diyalnist/mizhnarodni-poshukovo-ryatuvalni-operaciyi>
2. Міжнародні навчання. URL ДСНС України: <https://dsns.gov.ua/mizhnarona-diyalnist/mizhnarodni-navchannya>

3. Аналітична довідка про пожежі та їх наслідки в Україні за 7 місяців 2025 року. URL: <https://dsns.gov.ua/upload/2/4/5/1/1/8/2/analitichna-dovidka-pro-pozezi-za-7-misiaciv-2025-roku.pdf>
4. Закон України №1556-VII від 01.07.2014 року «Про вищу освіту»
5. Коваль І.С. Формування професійної готовності майбутніх рятувальників до діяльності в екстремальних умовах : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Львів, 2017. 294 с.
6. Козяр М. М., Коваль І. С. Психопедагогіка професійно-екстремальної підготовки : навчальний посібник. Львів: Вид-во ЛДУ БЖД, 2024. 504 с.
7. Постанова КМУ № 593 від 11 липня 2013 р. «Про затвердження Положення про порядок проходження служби цивільного захисту особами рядового і начальницького складу та визнання такими, що втратили чинність, деяких постанов Кабінету Міністрів України».